

Мар'ян Миколайович ТРІПАК

кандидат економічних наук, доцент,
директор,

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж

**ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ВНЗ:
ПРІОРИТЕТНІСТЬ МІСЦЕВИХ АБО ЦЕНТРАЛЬНОГО БЮДЖЕТУ**

Тріпак, М. М. Джерела фінансування інклюзивного ВНЗ: пріоритетність місцевих або центрального бюджету [Текст] / Мар'ян Миколайович Тріпак // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 4. – С. 145-151. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У статті проведено моніторинг кошторисного фінансування Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу в розрізі загального та спеціального фондів. Встановлено низку чинників, що впливають на визначення пріоритетності фінансування інклюзивного вищого навчального закладу освіти з Державного бюджету України.

Ключові слова: *інклюзивна освіта; вища освіта; фінансові ресурси; фінансова діяльність; Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж; місцеві бюджети; Державний бюджет.*

Marian Mykolaiovych TRIPAK

PhD in Economics,
Director,

Podilsky Special Educational-Rehabilitation Socio-Economic College

**SOURCES OF FINANCING OF INCLUSIVE HIGH SCHOOL:
PRIORITY OF LOCAL OR CENTRAL BUDGET**

Abstract

The article reviews the estimated financing of the Podilsky Special Education and Rehabilitation Social and Economic College in the context of general and special funds. A number of factors influencing the prioritization of financing of the inclusive higher educational institution of education from the State Budget of Ukraine have been established.

Keywords: *inclusive education; higher education; financial resources; financial activity; Podilsky Special Educational and Rehabilitation Social and Economic College; local budgets; state budget.*

JEL classification: H4, H7

Вступ

Для розбудови соціально орієнтованої держави важливим є формування нового, вищого рівня правосвідомості та соціальної підтримки населення України, при цьому найбільшій соціальної державної підтримки потребують люди з фізичними обмеженими можливостями. Тому одним з основних принципів надання державної соціальної підтримки людям з інвалідністю є їх навчання, працевлаштування та просування по службі. Повноцінне життя людини з інвалідністю можливе лише за умови, коли вона не відчуває обмежень у виконанні життєвих функцій. Проте, якщо такі обмеження з певних причин все ж таки виникають, цивілізоване суспільство повинно зробити все можливе для їх усунення [1]. Адаптація осіб з інвалідністю у суспільство в сучасних умовах економіки шляхом їх навчання для подальшого працевлаштування є проблемою будь-якої держави.

Сьогодні в Україні прийнято низку правових актів, розроблено спеціальні програми для розвитку інклюзивної освіти щодо забезпечення доступу до навчальних закладів, проте гостро відчувається

проблема надання освітніх послуг недостатньо мобільним особам, тобто людям, не здатним пересуватися без додаткових засобів. Підставою для цього є неспроможність перебудови навчальних приміщень відповідно до встановлених державними органами влади норм та стандартів, через відсутність фінансування з боку держави. Саме це вимагає внесення змін у законодавство, яке регулює перерозподіл бюджетних коштів, за допомогою яких можна вирішити проблему інклюзивного навчання в Україні.

Фінансування освітньої сфери та науки і, зокрема, інклюзивної освіти досліджували українські економісти: В. Андрущенко, Й. Бескид, Т. Боголіб, Є. Бойко, О. Василик, Т. Гребнева, В. Журавський, І. Івашук, П. Коваль, Т. Лев, Ю. Лисенко, О. Навроцький, В. Новіков, К. Павлюк, В. Федосов, В. Шпотенко, О. Шашкевич, А. Чернобай, С. Юрій, М. Яструбський та ін. Наукові здобутки згаданих учених є значним внеском у теорію, методологію й організацію фінансування та функціонування вищої освіти. Однак питання комплексного системного управління фінансовими ресурсами інклюзивних вищих навчальних закладів, що передбачає формування обґрунтованої концепції реформування економічного механізму їхнього функціонування, розроблені ще недостатньо.

Мета статті

Попри важливість і актуальність інклюзивної освіти, науковці констатують серйозні проблеми в її науковій розробці та практичній реалізації. Ці обставини визначили актуальність теми дослідження та необхідність пошуку економіко-організаційних важелів впливу на активізацію розвитку інклюзивної освіти в Україні через механізм державного фінансування. У зв'язку з цим метою нашої статті є визначення пріоритетності фінансування спеціалізованих навчально-реабілітаційних вищих навчальних закладів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

На сьогодні в Україні пріоритетним джерелом фінансування освіти залишається бюджетне, що здійснюється на основі єдиного кошторису доходів та видатків. Джерелами формування кошторису є як бюджетні кошти, так і кошти, отримані з інших джерел. При цьому співвідношення між бюджетними та позабюджетними фінансовими ресурсами змінюється залежно від наявності бюджетних ресурсів та адекватної державної політики у сфері освіти, темпів економічного зростання, форми власності навчального закладу, співвідношення між державним та недержавним секторами економіки та ін.

Створення та фінансове забезпечення державою інклюзивної освіти в системі вищої освіти України є ключовим чинником, що впливає на інтенсивне реформування традиційної вищої школи, уможливаючи доступ до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами. Збільшення фактичної чисельності дітей, у яких констатовано інвалідність, та інтенсивність їх інтеграції в загальноосвітній простір вимагають ефективного фінансування інклюзивного освітнього середовища в системі вищої освіти України. Це дасть змогу забезпечити неперервність навчання, створити можливості для самореалізації дітей та молоді з особливими освітніми потребами.

У сучасних умовах визначається наявність у соціальній структурі суспільства значної кількості громадян, які мають ознаки обмеження життєдіяльності. Так, за оцінками експертів ООН, інваліди складають 10 % загальної чисельності населення планети. В Україні на сьогодні кожен 18-й громадянин – людина з інвалідністю, загальна кількість інвалідів складає 2,64 млн осіб [2]. Незважаючи на успіхи медицини, їх число повільно, але неухильно зростає, особливо серед дітей і підлітків. Для зіставлення: у США – 54 млн інвалідів, або 19 %, у Китаї – 60 млн, або 5 %. Усього у світі нараховується близько 650 млн офіційно зареєстрованих інвалідів. Здобуття вищої освіти – важливий фактор соціалізації та інтеграції людей з особливими потребами. Сьогодні саме якісна освіта виступає передумовою успішної самореалізації людини в суспільстві. Численні дослідження свідчать про те, що вища освіта входить у десятку цінностей, найбільш важливих для молоді [3]. Освіта для людини з інвалідністю – це шлях до інтеграції, до здобуття економічної незалежності.

Прикладом інклюзивного вузу в Україні є Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, де елементи інклюзивної освіти впроваджуються послідовно і цілеспрямовано з початку його заснування (1971 р.) [4]. Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж заснований як Кам'янець-Подільський планово-економічний технікум-інтернат для інвалідів наказом Міністерства соціального забезпечення УРСР від 04 червня 1971 р. № 56. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 29 листопада 2016 р. № 1434 «Про перейменування Кам'янець-Подільського планово-економічного технікуму-інтернату» змінено тип та перейменовано Кам'янець-Подільський планово-економічний технікум-інтернат у Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж [5]. Коледж – це галузевий вищий навчальний заклад, що провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям освітнього ступеня «Бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст», проводить прикладні наукові дослідження та має відповідний рівень кадрового та матеріально-

технічного забезпечення для створення належних умов навчання, соціальної, фізичної та медичної реабілітації студентів з інвалідністю.

Проведемо моніторинг фінансування Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу. З дня існування Коледж фінансувався винятково з Державного бюджету України. Отже, аналіз виконання плану надходжень загального фонду проведено шляхом зіставлення планових кошторисних показників з реальними надходженнями коштів. План надходження коштів загального фонду виконано в межах фінансування коледжу. Загальний обсяг фінансування в кожному наступному звітному році зростає. Так щороку, в зіставленні з 2014 роком, обсяг фінансування збільшено відповідно на 23,4 %, 43,6 %, 22,6 %. Також спостерігається щорічне зростання обсягу фінансування у зіставленні з кожним попереднім роком. Збільшення обсягів фінансування оцінюється позитивно, оскільки, перш за все, свідчить про збільшення обсягів діяльності Коледжу та зростання його значення в загальній сукупності навчальних закладів по Україні. Адже менш ефективні та менш значущі навчальні заклади нині поступово втрачають розмір свого фінансування з державного бюджету з наступним поступовим переведенням їх на фінансування з місцевих бюджетів, що надалі може призвести до їх ліквідації.

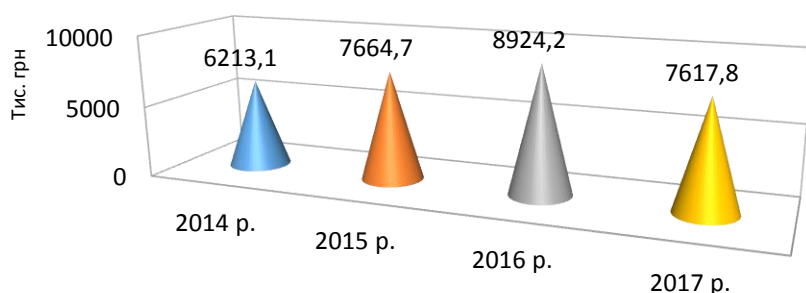

Рис. 1. Динаміка надходжень коштів по загальному фонду кошторису Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2014-2017 рр. [6]

У наш час фінансування бюджетних установ відбувається в скорочених обсягах, що є обмеженням для нормального їх функціонування. І оскільки фінансування Коледжу здійснюється за рахунок державних коштів, які виділяються з бюджету лише на невідкладні заходи (зарплата, комунальні послуги, продукти харчування, соціальні послуги) та фінансування є обмежене ним, тому для нормального функціонування нашого закладу потрібні додаткові кошти. З цією метою організовано роботу щодо отримання коштів у вигляді плати за надані послуги, за оренду майна закладу, благодійної допомоги тощо.

Формування планових показників дохідної частини спеціального фонду кошторису здійснювалось на підставі розрахунків доходів, які проведено за кожним джерелом надходжень, що плануються на кожний рік. За основу розрахунків надходжень спеціального фонду взято такі показники, як: обсяг надання платних послуг; інші розрахункові показники (кількість місць у гуртожитку, площа приміщень, що здано в оренду) та інші власні надходження (благодійні внески, дарунки). За результатами аналізу можна зазначити, що за останні два роки спостерігається позитивна динаміка до збільшення надходжень спеціального фонду та виконання плану надходжень (див. рис. 2). Основними джерелами наповнення надходжень спеціального фонду є надання платних послуг та плата за проживання у гуртожитку, що є додатковими фінансовими ресурсами навчального закладу.

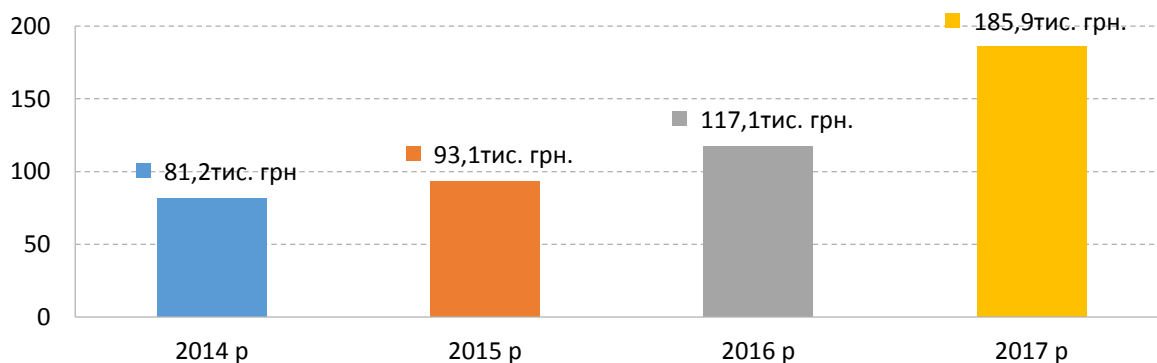

Рис. 2. Динаміка надходжень коштів по спеціальному фонду кошторису Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2014-2017 рр. [6]

Зростання доходів від платних послуг пояснюється фактором збільшення обсягів надання платних послуг при незмінній вартості послуг за навчання у 2015 – 2016 рр., а у 2017 р. – за рахунок збільшення приходу студентів та частково за рахунок збільшення вартості навчання нового приходу студентів за ОРК «Молодший спеціаліст» та додаткового зарахування студентів за ОС «Бакалавр» денної і заочної форми навчання. Крім того, зростання доходів спеціального фонду від додаткових надходжень пояснюється раціональним використанням площ гуртожитку і навчального корпусу. Відбулися зміни у самій структурі доходів, оскільки з'явилась частка коштів від орендного майна, яка принесла у бюджет коледжу за 2016 р. – 1,8 % та за 9 міс. 2017 р. – 0,6 % від отриманих доходів. При можливості та при наявності вільних площ приміщень у навчальному закладі можна розвивати сферу оренди майна, що дасть хоч у незначних сумах, але частково збільшувати дохід від власних надходжень. Власні надходження отримуються додатково до коштів загального фонду, і за рахунок цих коштів є можливість здійснювати покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, які стосуються основної діяльності Коледжу. Таким чином, збільшення розміру показників надходжень до спеціального фонду свідчать про значно більший фактичний обсяг надання платних освітніх послуг, раціональне використання площ гуртожитку та навчального корпусу.

Відповідно до розрахунків, які наведено у табл. 1, надходження коштів за рахунок фінансування та видатки проводились за захищеними статтями витрат. Касові видатки за загальним фондом здійснювались з дотриманням кошторису доходів та видатків і в межах фінансування. Проведений аналіз касових та фактичних видатків дає можливість встановити відсутність фактів порушення фінансової дисципліни. Підтвердженням є те, що немає випадків здійснення видатків, які б призвели до значних розбіжностей між плановими, касовими та фактичними показниками використання бюджетних коштів. Фактичні видатки – це дійсні, кін цеві видатки навчального закладу, які оформлені відповідними документами і відображають фактичне виконання норм, затверджених кошторисом, вони є показником кінцевого виконання кошторису Коледжу.

Аналізуючи касові та фактичні видатки, слід зазначити, що за окремими витратами в незначних розмірах фактичні видатки не збігаються з касовими через те, що частина грошових коштів на рахунках у казначействі обертається на поповнення за пасів матеріалів і продуктів харчування, які можуть витрачатися в більшій чи меншій кількості залежно від потреби коледжу.

Таблиця 1. Динаміка касових і фактичних видатків Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2014-2017 рр. [6]

Показники, тис. грн	2014 р.	2015 р.	2016 р.	9 міс. 2017 р.
Затверджено у плані	6213,1	7464,7	8924,2	7825,2
Надійшло коштів	6213,1	7464,7	8924,2	7617,7
Касові видатки	6213,1	7464,7	8924,2	7617,7
Фактичні видатки	6130,3	7453,1	8827,4	7715,8
Відхилення фактичних видатків до касових, %	98,7	99,8	98,9	101,3
Коефіцієнт співвідношення касових видатків до фактичних	101,4	100,2	101,1	98,7

За період з 2014 р. по 2016 р. фактичні видатки по продуктах харчування, матеріалах, інвентарю менші за касові, бо відбулося поповнення залишків зазначених цінностей та їх не було використано у відповідному звітному періоді. Протягом 9 місяців 2017 року коледж мав у своєму розпорядженні запаси матеріалів і продуктів харчування, тому фактичні видатки на здійснення планового обсягу робіт перевищували касові, оскільки витрата цих цінностей не викликає зменшення грошових коштів на рахунках. По інших виплатах, які було витрачено за прямим призначенням відповідно до кошторису (комунальні послуги, оплата праці, стипендія тощо), фактичні видатки збігаються з касовими.

У структурі видатків найбільшу питому вагу займають поточні видатки, серед яких такі статті витрат, як: оплата праці, стипендія, продукти харчування, комунальні платежі (див. рис. 3). За 2014 – 2017 рр. збільшились видатки за такими статтями: оплата праці працівників, оплата комунальних послуг і енергоносіїв, оплата продуктів харчування та соціальне забезпечення. У 2016 р. по статті нарахування на заробітну плату відбулось зменшення витрат через зменшення ставки нарахувань на фонд заробітної плати від 36,76 % до 22 % відповідно до вимог чинного законодавства. Зростання видатків на оплату праці з одночасним збільшенням суми нарахувань на неї свідчить про збільшення суми самої заробітної плати кожного працівника, оскільки сума законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати постійно зростає, відповідно пропорційно їй зростає сума нарахувань, що і є доказом зростання величини заробітної плати в Коледжі.

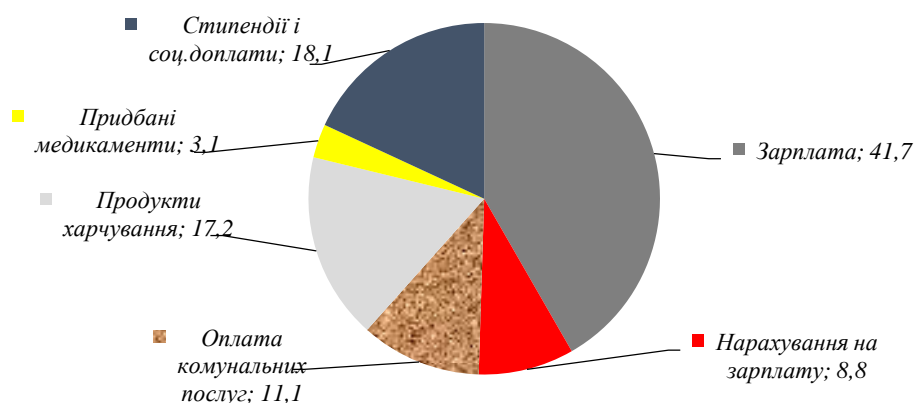

Рис. 3. Структура видатків загального фонду кошторису Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2016 р. [6]

Крім того, зростання заробітної плати та нарахувань на неї відбулось за рахунок збільшення кількості працівників. Збільшення оплати комунальних послуг свідчить про збільшення тарифів на оплату послуг, а збільшення видатків на виплату стипендій – про належну організацію успішного навчання і збільшення кількості студентів у коледжі. Негативно можна оцінити відсутність витрат на придбання обладнання та предметів довгострокового користування, що може бути свідченням про відсутність закупівлі необоротних активів для забезпечення своєї діяльності і про неможливість здійснення витрат на ремонтні роботи в навчальному корпусі та гуртожитку. Однак, відповідно до проведених обрахунків, перш за все можна зробити висновок, що загальна сума видатків установи збільшується, що відповідає сумі фінансування загального фонду і свідчить, як уже зазначалось, про зростання обсягів діяльності коледжу.

Аналізуючи видатки спеціального фонду, можна зазначити (див. табл. 2), що видатки щорічно зростали та здійснювались у межах надходжень з урахуванням залишків коштів на початок кожного звітного року.

Таблиця 2. Аналіз руху коштів спеціального фонду Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2014-2017 рр. [6]

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	9 міс. 2017 р.
Надходження коштів усього, тис. грн	112,3	141,6	247,9	298,6
Витрати коштів, тис. грн	160,3	159,0	234,8	186,9
Залишок коштів на початок року, тис. грн	79,1	35,1	22,9	24,0
Залишок коштів на кінець року, тис. грн	35,1	22,9	24,0	135,7
Коефіцієнт обороту з надходження	0,57	0,80	0,92	0,93
Коефіцієнт обороту з використання	0,84	0,90	0,87	0,58
Коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат	0,70	0,89	1,06	1,6

Зазначене є позитивним фактором, оскільки це дає можливість правильно розподіляти, ефективно використовувати кошти від власних надходжень та отримувати економічний ефект від господарської діяльності навчального закладу. Так видатки збільшились за 2015 р. у зіставленні з 2014 р. – на 1,7 %, за 2016 р. у зіставленні з 2015 р. – на 42,7 % та за 9 місяців 2017 р. у зіставленні з 2016 р. – на 21 %. Збільшення видатків пояснюється зростанням цін на послуги та матеріали, зростанням рівня заробітної плати, а також покриттям інших витрат, пов'язаних з діяльністю навчального закладу. Динаміка збільшення коефіцієнтів обороту з надходження коштів характеризує управлінську політику адміністрації коледжу з позитивного боку, адже завдяки збільшенню надходжень до спеціального фонду можна здійснювати додаткові витрати на фінансування тих статей видатків, які цього потребують за рахунок розширення спектру платних послуг, що можуть надаватись у навчальному закладі. Зменшення коефіцієнтів обороту з використання коштів характеризує сторону економічного та ефективного

витрачання власних надходжень. З проведених розрахунків коефіцієнта співвідношення надходжень і витрат можна зробити висновок про те, що за останні два роки розвиток спеціального фонду установи є позитивним, оскільки коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат за 2016-2017 рр. більший одиниці. Аналізуючи питому вагу видатків спеціального фонду, необхідно зазначити, що найбільшу частину витрат складають витрати на заробітну плату та на комунальні послуги, що характеризується зростанням заробітної плати, збільшенням кількості оплачуваних педагогічних годин на контрактній формі навчання та зростанням цін на енергоносії.

Висновки та перспективи подальших розвідок

У період переходу економіки України до ринкових відносин та з розвитком самостійності суб'єктів господарювання значно збільшується роль і значення своєчасного і якісного аналізу фінансової діяльності установи. Крім того, поєднання бюджетного фінансування і отримання коштів від наданих платних послуг сприяє більш раціональному використанню не лише бюджетних асигнувань, але й коштів інших джерел фінансування, що надходять на потреби навчального закладу. У зв'язку з цим важливого значення набуває аналіз, який базується на вивченні фінансових результатів діяльності та постійного відстеження зміни показників виконання кошторису установи. За наслідками аналізу виконання плану надходжень загального і спеціального фонду можна зазначити про стабільність зростання обсягу державного фінансування та надходження коштів у кожному звітному періоді. Так за 2015-2017 рр. у зіставленні з 2014 роком обсяг фінансування зростав відповідно на 23,4 %, 43,6 %, та 22,6 %. Також протягом двох останніх років зростали надходження до спеціального фонду кошторису коледжу за рахунок збільшення надходжень від плати за послуги та додаткових надходжень. Зростання доходів від платних послуг пояснюється збільшенням обсягів надання послуг при незмінній вартості за навчання у 2015 – 2016 рр., а у 2017 р. відбулось незначне збільшення вартості навчання та збільшення кількості прийому студентів за ОРК «Молодший спеціаліст» і за ОС «Бакалавр» денної та заочної форми навчання. Аналізуючи показники видатків загального фонду, шляхом зіставлення касових та фактичних витрат визначено, що видатки проведено в межах та за напрямками фінансування. У структурі видатків загального фонду найбільшу питому вагу займають поточні видатки за такими статтями витрат, як: оплата праці, стипендія, продукти харчування, комунальні платежі. Варто зазначити про збільшення видатків кошторису коледжу по таких статтях, як оплата праці працівників, комунальних послуг, продуктів харчування, соціального забезпечення. Збільшення витрат на заробітну плату пояснюється зростанням мінімальної заробітної плати, що і є доказом зростання величини заробітної плати, а також за рахунок збільшення педагогічних годин та кількості працівників. Збільшення витрат на комунальні послуги пояснюється збільшенням тарифів на оплату послуг. Витрати на стипендію свідчить про належну організацію успішного навчання та збільшення кількості студентів. Причину відсутності фінансування капітальних видатків можна оцінити негативно, оскільки відсутність коштів на придбання обладнання та предметів довгострокового користування може бути свідченням про відсутність закупівель необоротних активів для забезпечення своєї діяльності і про зменшення витрат на ремонтні роботи в навчальному корпусі та гуртожитку. Таким чином, збільшення суми видатків кошторису свідчить про зростання обсягів діяльності Коледжу.

Моніторинг показників видатків спеціального фонду свідчить про зростання видатків, що пояснюється зростанням цін на послуги і матеріали, зростанням рівня заробітної плати та інших витрат, пов'язаних з діяльністю коледжу. Збільшення коефіцієнтів обороту з надходження коштів характеризує управлінську політику адміністрації з позитивного боку, адже завдяки збільшенню надходжень до спеціального фонду можна здійснювати додаткові витрати на фінансування тих статей видатків, які цього потребують. Зменшення коефіцієнтів обороту з використання коштів характеризує аспект економного та ефективного витрачання власних надходжень. Коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат за останні два роки свідчить, що розвиток спеціального фонду установи є позитивним, оскільки коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат більший за одиницю. Питома вага видатків спеціального фонду показує, що найбільшу частину витрат складають витрати на заробітну плату. Аналіз показників штатів і контингентів характеризує зростання останніх за останній період, як: кількість груп та чисельність студентів; прийом студентів за державним замовленням та контрактною формами навчання; чисельність професорсько-викладацького складу; прийом студентів на навчання за ОС «Бакалавр» на денну та заочну форми. Отже, питання належного фінансування є для навчального закладу особливо важливим.

Фінансування вищої школи і, зокрема, коледжів і технікумів має здійснюватися у 2018 р. з Державного бюджету України. Переведення коледжів та технікумів на місцеві бюджети було передбачене змінами до Бюджетного кодексу [7]. Мова йде здебільшого про обласні бюджети, хоча і міста обласного значення та райони теж можуть утримувати коледжі та технікуми. Водночас потрібно пам'ятати, що сама по собі зміна джерела фінансування не вирішує і, швидше за все, не наближає до вирішення основної проблеми останніх років: якою є роль та призначення коледжів та технікумів у

системі освіти, а також – яких саме фахівців вони повинні готувати?

Як наголошували вище, коледж здійснює підготовку здобувачів вищої освіти з числа осіб з інвалідністю. Студенти з інвалідністю на період навчання знаходяться на державному утриманні: безкоштовні чотириразове харчування, медичне обслуговування, проживання в гуртожитку. Державне утримання для цієї категорії студентів є не їхнім правом, а загальнодержавною стратегією та увагою. Діагностика студентів Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу охоплює широкий перелік захворювань різних систем та груп, у тому числі онкологічні, генетичні та рідкісні синдроми, що спостерігаються у кількох громадян України. Понад 10 % від загального контингенту студентів – це діти-сироти, понад 70 % – із малозабезпечених родин. Крім того, коледжу надано право на здійснення освітньої діяльності за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Враховуючи зміни, коледж став закладом з підготовкою бакалавра, де статут його відповідає університетській діяльності. А також моніторинг студентів Коледжу, які навчаються у вузі, показав, що лише близько 30 % студентів направлені на навчання Департаментом соціальної політики Хмельницької Облдержадміністрації, а 70 % це студенти – діти з фізичними вадами, які представляють всі регіони нашої країни.

Отже, реалізація права людей з особливими потребами на освіту залежить від ступеня участі держави у вирішенні проблем інвалідності. Національна політика щодо соціалізації людей з особливими потребами має характеризуватися максимальним залученням держави у системне вирішення проблем інвалідності, у тому числі – їх освіти. Отож, Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж доцільно фінансувати винятково з Державного бюджету України.

Список літератури

1. Кравцова, А. О. Розвиток інклюзивної освіти в умовах ринкової економіки / А. О. Кравцова // Наукові праці. Економіка. – Випуск 177. – Том 189 [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2012/189-177-29.pdf>.
2. Національна доповідь. Про становище інвалідів в Україні. – К.: [б. в.], 2008. – 205 с.
3. Сорокіна, Н. Д. Перемены в образовании и динамика жизненных стратегий студентов / Н. Д. Сорокіна // Социологические исследования. – 2003. – № 10. – С. 55–61.
4. Офіційний сайт Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу. — Режим доступу: <http://posek.km.ua/navchalniie-proces/nakazi-%D1%96n%D1%96sterstva.html>.
5. Статут Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу, затверджений загальними зборами ПСНРСЕК від 06.12.2016 р., протокол № 70. — Режим доступу: <http://posek.km.ua/images/stories/doc/statut.pdf>.
6. Фінансова звітність Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу за 2014-2017 рр.
7. Закон України від 24. 12. 2015 № 914-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України». – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.

References

1. Kravtsova, A. O. (2012). Rozvytok inklyuzyvnoyi osvity v umovakh rynkovoyi ekonomiky. *Naukovi pratsi. Ekonomika*, 177, 189. Retrieved from: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2012/189-177-29.pdf>.
2. Natsional'na dopovid'. *Pro stanovyshe invalidiv v Ukrayini*. (2008). Kyiv.
3. Sorokyna, N. D. (2003). Peremeny v obrazovanii i dinamika zhiznennykh stratehiy studentov. *Sotsyolohycheskye issledovaniya*, 10, 55–61.
4. *Ofitsynny sayt Podil's'koho spetsial'noho navchal'no-reabilitatsynoho sotsial'no-ekonomichnoho koledzhu*. (2017). Retrieved from: <http://posek.km.ua/navchalniie-proces/nakazi-%D1%96n%D1%96sterstva.html>.
5. *Statut Podil's'koho spetsial'noho navchal'no-reabilitatsynoho sotsial'no-ekonomichnoho koledzhu*. (2016). zatverdzhenny zahal'nymy zboramy PSNRSEK vid 06.12.2016 r., protokol # 70. Retrieved from: <http://posek.km.ua/images/stories/doc/statut.pdf>.
6. *Finansova zvitnist' Podil's'koho spetsial'noho navchal'no-reabilitatsynoho sotsial'no-ekonomichnoho koledzhu za 2014 - 2017 rr.* (2017).
7. *Zakon Ukpayiny vid 24.12.2015 # 914-VIII «Pro vnesennya zmin do Byudzhetnoho kodeksu Ukpayiny»*. Retrieved from: <http://www.treasury.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 11.12.2017 р.